

روزنامه فرهنگ و هنر

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

گفت و گوی صبا با فاطمه رضایی، گرافیست

جشن های ایرانی ریشه های ما هستند

این امر، نقوش کمی از اساطیر در نقش برجسته ها و... به صورت عینی در دسترس است. بنابراین در طراحی این گونه آثار از نمادهای تاریخی، طبیعی و اساطیری استفاده کرده ام. مثل جشن تیرگان.

آیا همه جشن های ایرانی که در طراحی های تان آورده اید، در کشور ما اجرا می شوند یا منسوخ شده و از یاد رفته اند؟

بعد از هزاران سال، مردم ما در جاهایی با همان آداب و رسوم، با شادی، خلوص و اعتقاد این جشن ها را برگزار می کنند و پس از ماهم چنین خواهد بود. این جشن ها خصایل و ویژگی های ماست که هرگز لوپ نخواهد شد. گرچه بعضی اوقات به مقتضای رویدادهایی در تاریخ ما کاستی پیدا کرده اند. این جشن ها محدود به دین خاص، مبداء، تاریخ یکسان، شهر یا قوم خاصی در ایران نمی شوند. همه جشن هایی که در این نمایشگاه نام برده ایم، ایرانی اند، بعضی از آنها هنوز هم برگزار می شوند. مثلاً شاید مادر بزرگ های ما آیین «چار چار» را بشناسند یا رسومی مثل «چله بزرگه» و «چله کوچیکه» را قطعاً ما هم شنیده ایم، ولی توضیحات هر جشن در پوسترها را با توجه به منابع موجود و تاریخی نوشتیم که در کتابها خوانده ام.

در برگزاری این نمایشگاه، عدم آشنایی با جشن های ایرانی را بیش تر از سوی کدام نسل دیدید؟ آیا بین بازدید کنندگان، سالخورده گانی هم بودند که با جشن ها و آیین های ایرانی آشنا نباشند؟

عدم آشنایی در هر نسلی می تواند باشد. بله، سالخورده هایی هم بودند که این جشن ها را نمی شناختند، حتی زرتشتیانی برای بازدید آمده بودند که گاهنبارها را نمی شناختند، ولی آن چه من را خوشحال تر کرد این بود که نسل جوان خیلی نسبت به این نمایشگاه اشتیاق داشتند و کارها را با تمرکز بیشتر و بهتر نگاه می کردند. وقت بیشتری برای دیدن کارهای نمایشگاه می گذاشتند و سوال های بیشتری می پرسیدند.

بعد از این نمایشگاه، طراحی جشن های ایرانی در چه فضاهایی قابل استفاده اند؟

از این جشن ها خیلی جاها می توان استفاده کرد. همان طور که گفتم جشن های ایرانی مظلوم واقع شده اند. ما می توانیم در هنرهای دیگر مثل چاپ پارچه، لباس و... از جشن های ایرانی استفاده کنیم.

بله، برخی اصلاً نمی دانستند جشنی مثل خردادگان یا اردیبهشتگان چیست! حتی با اسامی این جشن ها آشنا نبودند. وقتی در سال ۱۳۹۷ با انتشارات «دادکین» شروع به همکاری کردم خانم فاطمه علی اصغر مدیر انتشارات خیلی از این ایده استقبال کردند و حتی طراحی جشن های ایرانی را در صفحه های مجازی نشر منتشر کردند تا پیش تر دیده بشوند. از سال ۱۳۹۸ به صورت داوطلبانه با یکوم وارد همکاری شدم. آقای سید احمد محیط طباطبایی کم و بیش پست و استوری هایم را در باره جشن های ایرانی می دیدند. امسال طی صحبت هایی که با ایشان داشتم، قرار شد طراحی جشن های ایرانی را به مناسبت روز جهانی موزه برای اشاعه جشن ها و فرهنگ ایرانی به نمایش بگذاریم.

شکل گیری این طراحی ها، تا چه اندازه ریشه در جشن های کهن ایرانی دارد و چه میزان ناشی از تخیل و تصویر سازی خودتان برای خلق یک طراحی متناسب با جشن هاست؟

من از دل تاریخ وارد دنیای اسطوره ها شدم، یعنی اول تاریخ را مطالعه کردم و بعد با اساطیر آشنا شدم. برای مطالعه اساطیر ایران از کتاب خانم «ژاله آموزگار» شروع کردم. در ادامه کتاب های «مهرداد بهار»، «عباس مخبر»، «ابوالقاسم اسماعیل پور»، «هاشم رضی» و دیگران را مطالعه کردم. سپس به مطالعات اساطیر جهان پرداختم. در طراحی این مجموعه، من از نقوش تاریخی، طبیعت، اساطیر، نقاشی های ایران و نقوش های کنونی استفاده کرده ام. خوب پیوند این عناصر با یکدیگر قطعاً خالی از تخیل و خلاقیت نبوده است.

در این کتاب ها نماد و نشانه هایی بود که از آنها برای رسیدن به طراحی های تان الگو برداری بکنید؟

برای پاره ای از این آیین ها همچون گاهنبارها که ریشه طبیعی دارند، از نقوش طبیعی و نقاشی های ایرانی استفاده کرده ام. یعنی در جشن آفرینش گیاه، از درخت سرو استفاده کرده ام، به این دلیل که سرو نمادی اصیل در فرهنگ و هنر ایران است که در بیش تر بناهای تاریخی ما، سنگ های قبر، نقوش برجسته و کاخ ها استفاده شده است اما برخی از آنها با اساطیر در ارتباطند. اسطوره به زمان باستان محدود نمی شود و می تواند در جامعه کنونی ما مناسبت های اجتماعی را بسازد و تاریخ را به طبیعت تبدیل کند. طراحی های انجام شده در خصوص اساطیر ایرانی بسیار کم است، چون اساطیر ما بعد انترناتی و فرامینی دارند. با توجه به

زاد مهر راستگو - نمایشگاه «جشن های ایرانی» با طراحی های «فاطمه رضایی» از ۲۸ اردیبهشت ماه در گالری تابستان خانه هنرمندان ایران آغاز به کار کرده و آثار این هنرمند تا هفتم خرداد ماه روی دیوار در معرض دید علاقه مندان است. فاطمه رضایی، که با نام هنری «شیراز» و مدرک فوق لیسانس پژوهش هنر از سال ها پیش به عنوان طراح و پژوهشگر طرح های ایرانی و اقلیمی فعالیت دارد، ۳۵ نقش متفاوت و نو را با مضمون جشن های ایرانی از میان ۵۰ جشن ایرانی انتخاب کرده و با یاری و همراهی موسسه بین المللی «یکوم» (کمیته ملی موزه ها)، به مناسبت گرامی داشت روز جهانی موزه و هفته میراث فرهنگی به نمایش گذاشته است. خبرنگار صبا به بهانه برگزاری این نمایشگاه، با فاطمه رضایی گفت و گوی کوتاهی داشتیم.

ایده اولیه برگزاری نمایشگاهی با عنوان جشن های ایرانی از کجایم آید؟

از ابتدا به اسطوره ها و آیین های ایرانی علاقه مند بودم و اغلب مقاله های دانشگاهی ام در حیطه اسطوره و باستان شناسی بود. سال ۱۳۹۴ در یک شرکت صادراتی گیاهان دارویی مشغول به کار شدم. مدیر شرکت از من خواست تقویمی با ۳۶۵ طرح، برای هر روز از سال، با تأکید بر استفاده از گیاهان دارویی در طراحی ها اجرا و آماده بکنم. بنابراین من تمام جشن های ایرانی را با نمادهای آن وارد تقویم کردم و جالب این که رییس شرکت آقای جلالی از این طرح بسیار استقبال کردند. این تقویم طی دو سه سال با تغییرات اندکی چاپ شد. بعد از آن جشن ها و آیین های ایرانی را بررسی کردم و متوجه شدم تاکنون این جشن ها مورد بی مهری قرار گرفته اند. احساس کردم چه قدر جشن های ایرانی مظلوم واقع شده اند. بنابراین تصمیم گرفتم خودم برای معرفی جشن های ایرانی به مردم قدمی بردارم و طراحی کنم، چون این جشن ها، ریشه های ما هستند و اگر بخواهیم از منظر روان شناسی جمعی / یونگی به آن بپردازیم، می توانیم بگوییم این جشن ها درون ما ریشه دارند، هر چند که شاید الان بعضی از آنها کمرنگ شده باشند.

آیا با کسانی بر خورد داشتید که اصلاً با این جشن ها آشنا نبودند؟

کارگردان مسعود اطمیانی | تهیه کننده سید ابراهیم عامریان
Director Masoud Atyabi | Producer Ebrahim Amerian

TEXAS 3

نویسنده حمزه صالحی

تگزاس ۳

پژمان جمشیدی | سام درخشانی | گابریلا پتری
با هنرمندی مهدی هاشمی و ژاله صامتی

آدریانو تولوزا، سید جواد هاشمی، محمد جواد جعفریور، نسیمه نظام دوست، سام نوری، سیاوش چراغی پور، ساعد هدایتی، داوود شیرعلی، لادن ژاغه وند

